პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტი

1977 კვირა 18 სექტემბერი № 219 (16959) ფასი 2 კაპ. 1977

გაზეთი გამოდის 1920 წლის 3 ივნისიდან

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს ორგანო

КОМУНИСТИ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

სკკპ ცენტრალურ კომიტეტსა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოში

სკკპ ცენტრალურმა კომიტეტმა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭომ მიიღეს დადგენილება „სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის გამოყენების ეფექტიანობის ამაღლების, მისი დაცვა-შენახვის გაუმჯობესების, კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების მექანიზატორთა კადრებით უზრუნველყოფისა და ამ კადრების სოფლის მეურნეობაში შენარჩუნების ღონისძიებათა შესახებ“.

დადგენილებაში აღნიშნულია, რომ იმ ეკონომიკურ და ორგანიზაციულ ღონისძიებათა განხორციელებამ, რომლებიც სკკპ XXIV და XXV ყრილობებმა მიიღეს სოფლის მეურნეობის შემდგომი განვითარებისათვის, შესაძლებლობა მოგვცა მნიშვნელოვნად განგვემტკიცებინა კოლმეურნეობების, საბჭოთა მეურნეობებისა და სხვა სახელმწიფო სასოფლო-სამეურნეო საწარმოებისა და ორგანიზაციების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა.

მაგრამ ბევრ კოლმეურნეობასა და საბჭოთა მეურნეობაში ტექნიკის გამოყენების დონე ჯერ კიდევ არ შეესაბამება თანამედროვე მოთხოვნებს. დაბალია მანქანების ცვლისშიდა და დღიური გამომუშავება, ნელა ინერგება მუშაობის, მანქანა-ტრაქტორთა პარკისა და მოწყობილობის რემონტის, მომსახურებისა და შენახვის ორგანიზაციის მოწინავე მეთოდები. დიდია ტექნიკის მოცდენა, ადგილი აქვს მექანიზატორთა კადრების დენადობას.

სკკპ ცენტრალურმა კომიტეტმა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭომ დაავალეს მოკავშირე რესპუბლიკების მინისტრთა საბჭოებს, სსრ კავშირის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, „საკსოფლტექნიკას“, სსრ კავშირის მელიორაციისა და წყალთა მეურნეობის სამინისტროს, სსრ კავშირის კვების მრეწველობის სამინისტროს. სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს სატყეო მეურნეობის სახელმწიფო კომიტეტსა და სსრ კავშირის სხვა სამინისტროებსა და უწყებებს, რომელთა გ

სკკპ ცენტრალურ კომიტეტსა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოში

(დასასრული)

დაწესებულია დავალება, რომ 1978 წელს მთლიანად შემუშავებულ იქნას სარემონტო საწარმოების, ტექნიკური მომსახურების სადგურებისა და პუნქტების და ავტოგარაჟების განვითარებისა და განლაგების სქემა, სადაც მოწყობა ავტომობილების, ტრაქტორების, კომბაინების და სხვა სასოფლო-სამეურნეო მანქანების და მეცხოველეობის ფერმების მოწყობილობის რემონტი და ტექნიკური მომსახურება.

რუსეთის სფსრ მინისტრთა საბჭომ, „სავსოფლტექნიკამ" და სსრ კავშირის სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ გეგმებში უნდა გათვალისწინონ, რომ უპირატესად განვითარდეს საწარმოო ბაზა რუსეთის სფსრ არაშავნიადაგიან ზონის მეურნეობების მანქანა-ტრაქტორთა პარკისა და მოწყობილობის რემონტისა და ტექნიკური მომსახურებისათვის.

დასასრულ წინადადება, რომ „სოფლტექნიკის" სარემონტო საწარმოთა მუშებლობაზე უზრუნველყოფილ იქნას სარემონტო ნაწილების, ტექნიკური მომსახურების სადგურებისა და ბუნქტების ავტოგარაჟების განვითარების ადგილებად ტრაქტორების, ავტომობილების, სასოფლო-სამეურნეო მანქანებისა და მოწყობილობის სათადარიგო ნაწილებით სარემონტო-საექსპლოატაციო საჭიროებებისათვის, ტექნიკურად დასაბუთებული ნორმების მიხედვით. სოფლის მეურნეობისათვის განკუთვნილი ტექნიკის დამამზადებელი სამინისტროები მოვალენი არიან უზრუნველყონ სათადარიგო ნაწილების წარმოება და მიწოდება ტექნიკურად დასაბუთებული ნორმების შესაბამისად, აგრეთვე შეიმუშაონ მანქანების და სათადარიგო ნაწილების, ხარისხის, საიმედოობისა და ხანგამძლეობის ამაღლების ღონისძიებანი.

„საკოფლტექნიკას" წინადადება მიეცა, უზრუნველყოს 1978 წლიდან დაწყებული, კოლმეურნეობებში, საბჭოთა მეურნეობებსა და სოფლის მეურნეობის სხვა საწარმოებსა და ორგანიზაციებში შესაკეთებელი რთული სასოფლო-სამეურნეო მანქანებისათვის საჭირო სათადარიგო ნაწილების. კვანძებისა და აგრეგატების კომპლექტური მიწოდება დეფექტების უწყვეტის შესაბამისად, ამასთან მიაწოდოს სათადარიგო ნაწილები, კვანძები და აგრეგატები მეურნეობებს აღნიშნულ სამეშაოთა რემონტის გეგმებითა და გრაფიკებით დადგენილ ვადაში.

სკკპ ცენტრალურმა კომიტეტმა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭომ მოკავშირე რესპუბლიკების კომპარტიათა ცენტრალურ კომიტეტებსა და მინისტრთა საბჭოებს, იმ სამინისტროებსა და უწყებებს, რომელთა გამგებლობაში შედის სოფლის მეურნეობის საწარმოები და ორგანიზაციები, პარტიის სამხარეო, საოლქო კომიტეტებს, ავტონომიური რესპუბლიკების მინისტრთა საბჭოებს, სამხარეო და საოლქო აღმასკომებს, სასოფლო-სახეურნეო ორგანოებს დაავალეს გაძლიერონ კონტროლი იმისადმი, თუ როგორ სრულდება პარტიისა და მთავრობის გადაწყვეტილებანი სოფლად მექანიზატორთა კადრების შენარჩუნების საკითხებზე, და განსაორციელონ დამატებითი ღონისძიებანი მექანიზატორთა კადრების მომზადებისათვის, კვალიფიკაციის „ამაღლებისათვის და მათი დენადობის შემცირებისათვის, ამ კატეგორიისათვის საბინაო და კულტურულ-საყოფაცხოვრებო მშენებლობის მოცულობის გაფართოებისათვის, მექანიზატორთა შრომის ორგანიზაციის სრულყოფის, ახალგაზრდა მექანიზატორებთან მუშაობაში დამრიგებლობის მოძრაობის შემდგომი განვითარებისათვის. სსრ კავშირის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს პროფესიულ-ტექნიკური განათლების, სასოფლო-სამეურნეო კომიტეტს, „საკოფლტექნიკასა" და მოკავშირე რესპუბლიკების მინისტრთა საბჭოებს დაუწესდათ დავალება, რომ კოლმეურნეობებს, საბჭოთა მეურნეობებსა და სოფლის მეურნეობის სხვა საწარმოებსა და ორგანიზაციებს მოუმზადონ მექანიზატორთა კადრები.

გათვალისწინებულია აგრეთვე ღონისძიებანი, რომ შეიქმნას მუდმივმოქმედი სამეურნეობათშორისო რაიონული, სარაიონთაშორისო, საოლქო და რესპუბლიკური სახოსნოსწავლო-საკურსო კომბინატების ქსელი, სადაც მოამზადებენ და კვალიფიკაციას აუმაღლებენ მექანიზატორებს და განსაზღვრულია ამ კომბინატებში სასწავლებლად გასაგზავნ პირთა ფულადი უზრუნველყოფის წესი.

მიზანშეწონილად არის მიჩნეული, რომ ყველა მოკავშირე რესპუბლიკაში იქნეს შემოღებული „რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის დამსახურებული ინჟინრისა" და „რესპუბლიკის დამსახურებული მექანიზატორის" საპატიო წოდება.

1978 წლის 1 იანვრიდან საბჭოთა მეურნეობებისა და სოფლის, წყალთა და სატყეო მეურნეობის, „სოფლტექნიკის" სხვა საწარმოთა ტრაქტორისტ-მემანქანეებს მოცემულ მეურნეობაში 2-დან 5 წლამდე სპეციალობით მუშაობისათვის დაუწესდებათ სარეი წლიური გამოშუშავების თანხის 12 პროცენტის ოდენობით ციმბირის, შორეული აღმოსავლეთის რაიონებში, ყაზახეთის, ურალისა და ვოლგისპირეთის ყამრ რაიონებში, და 8 პროცენტი — სხვა რაიონებში მუშაობისათვის.

საბჭოთა მეურნეობებსა და სოფლის მეურნეობის, წყალთა და სატყეო მეურნეობის. „სოფლტექნიკის" სხვა სახელმწიფო საწარმოებს ნება დერთოთ, რომ სსრ კავშირის შეიარაღებული ძალებიდან თადარიგში დათხოვნილ პირებს, რომლებმაც მექანიზატორად დაიწყეს მუშაობა, მისცენ ოჯახსმოკვიდების დახმარება ტრაქტორისტ-მემანქანეებისათვის დაწესებული ექვს თვემდე მე-8 თანრიგის ფრთიერი სატარიფო განაკვეთების ოდენობით, რეკომენდებულია კოლმეურნეობებშიც შემოღებულ იქნას ოჯახსმოკვიდების დახმარების გაცემის ანალოგიური წესი.

ამ მიზნით, რომ სოფლად განვითარდეს მექანიზატორებისათვის განკუთვნილი კოოპერაციული სახლების მშენებლობა, მოკავშირე რესპუბლიკების მინისტრთა საბჭოებს უფლება მიეცათ ნება დართონ საბჭოთა მეურნეობებისა და სოფლის მეურნეობის სხვა სახელმწიფო საწარმოების, სოფლად მდებარე წყალთა მეურნეობისა და „სოფლტექნიკის" საწარმოების ხელმძღვანელებს, რომ პროფკავშირულ ორგანიზაციებთან შეთანხმებით, სოციალურ-კულტურულ ღონისძიებათა და სამინაო მშენებლობის ფონდის სახსრებით დაფარონ 50-მდე პროცენტი სახელმწიფო კრედიტისა, რომელიც მიეცათ მექანიზატორებს — სოფლად სახლების მშენებელი სამინაო-სამშენებლო კოოპერატივების წევრებს, იმ პირობით, თუ მექანიზატორებს ამ მეურნეობაში ნაუმუშევარი აქვთ სულ ცოტა 5 წელი სამინაო-სამშენებლო კოოპერატივში შესვლის მომენტიდან.

დადგენილებით დასახულია აგრეთვე ღონისძიებანი, რათა გაძლიერდეს სოფლის პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლებლების, კოლმეურნეობების, საბჭოთა მეურნეობებისა და სოფლის მეურნეობის სხვა საწარმო-ორგანიზაციების, წყალთა მეურნეობისა და „სოფლტექნიკის" საწარმოების ყოველ ღონეს იხმარენ, რათა მნიშვნელოვნად აამაღლონ სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის გამოყენების ეფექტიანობა, გაადვილონ მანქანების დაცვა-შენახვა და უზრუნველყონ მეურნეობანი მექანიზატორთა კადრებით, რითაც ღირსეულ წვლილს შეიტანენ ამ ამოცანების განხორციელების საქმეში, რომლებიც სკკპ XXV ყრილობამ დასახა სოფლის მეურნეობის შემდგომი განვითარებისათვის.

ჩვენი ცხოვრების ძირითადი კანონი

სსრ კავშირის კონსტიტუციის პროექტის საყოველთაო-სახალხო განხილვა

მეოცდაერთე საუკუნის ბოლოს, გასულ ერი მის ორივე მხარეს და გასამოვნებს, გიტაცებს ცამდე აღმართული ტყით მოსილი მთაგორიანები, მის ფერდობებზე შეფენილი კოპწია სოფლები, ცოცაბა კლდეებზე წამოსულებული სანანნე ციხესიმაგრენი, რომლებიც თავის ფრთებს, სუფეულების მოლმა, ქვეყნისა და ერის თავდაცვას ემსახურებოდნენ... მიპყვები მდინარე ენნის მარცხენა ნაპრის და გამაღლებს ხეობის ბაკიდან წინანდრეთა გმირული მატიანე, „ბაბარაკს მისი აწმყო და ნათელი მომავალი...

გამახსენდა ოცდაექვსი წლის წინანდელი კეთილმოსაგონარი ამბავი, ლენინგორის რაიონის მშრომელებმა, მოსწავლე ახალგაზრდობამ შეხვედრა რომ მოუწყეს ჭართველი ხალხის საყვარელ მკოსანს — აკადემიკოს გიორგი ლეონიძეს...

ის დაუვიწყარი შეხვედრა-საუბარი გადაიქცა ძმობისა და სიყვარულის ზეიმად. თბილი, მშობლიური მასპინძლობით აღტაცებულმა სახალხო პოეტმა ექსპრომტად წარმოთქვა ლექსი „ჭანის ხალხი-ლეგრძელი". აი ნაწყვეტი იმ ლექსიდან.

ღღეს ამ კუთხეში მე
ვმოგზაურობ
და ამ ღღეებში მე ერთი
ვცანი,
რომ ეს მშვენების კუთხე
ლამაზი,
თვით ზამთარშიც კი მორთული
მწვანით.
მაგრამ იმავ დროს, მე
შევამჩნიე,
და საგულისხმოდ ეხ ერთი
ვცანი,
რომ ქართულ სიტყვას ჯერ
არ უკი-
ჩვენი ლამაზი მდინარე ქსანი,
მე ეს ხარვეზი მინდა შევავსო,
ამ ხეობაშიც ლაგრცელ ზარი,
სიტყვას ვიძლევი, სიტყვა
სიტყვაა,
სიტყვა დავვერცხლო ოქროში
მდნარი,
მაგი ვაფლერო და გავაშენო
ამ ხეობაშიც მე ლენინის ზარი,
რომ თავის ლამაზ ვაფეს
ქებისთვის
მე ტაშს მოკრავდეს მოხუცი
მტკვარი.

მართლაც ეს ერთადერთი ლექსია, რომელიც ქსნისხეველებს უძღვნა გიორგი ლეონიძემ და ლენინგორელები სათუთად ინახავენ მას.

— დიახ, როდესაც სასიამოვნოა, — გვეუბნება პარტიის ლენინგორის რაიკომის პირველმა მდივანმა ნუგზარ ოდიშვილმა, — როცა ბუნების ასეთ მშვენიერებაში ცხოვრობენ ადამიანები, და ერთგული, თავდადებული შრომით გამოირჩევიან, ქვეყნისა და ხალხის წინაშე პირნათელი გამოდიან... მიმდინარე წელს რაიონის მამაცმა მეცხვარეებმა გათვალისწინებული 83.500 სული ცხვრის ნაცვლად 101.200 სულამდე გაზარდეს მათი რიცხვი. ასევე გადაჭარბებულია მსხვილფეხა რქიანი პირუტყვისა და ღორის სულადობის ზრდა. სსრ კავშირის კონსტიტუციის პროექტი — ხალხის ინტერესების გამსახველი, მისი მომავალი ბედნიერების წინამძღოლი — აღაფრთოვანებს ხალბოთა მეურნეობების მუშა-მოსამსახურეებს, კოლმეურნე გლეხობას, ახალგაზრდობას მაღალი, შეგნებული შრომითი ასალ-ასალი წარმატებების მოსაპოვებლად, დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის საიუბილეო დღესასწაულის შესახვედრად... ქსნისხეველები კვლავაც ისასხელებენ თავს!

ზეკით და ზეკით ვეუფეთო ვზა. ბუნება უფრო მომჯადოებელი ხდება. სწრაფი, მოუსვენარი, მშფოთვარე, ფაფარაყრილი ქსანი შხეილით მიიჩქარის მტკვრისაკენ... ჩვენი, ყველგან მავალი ავტომანქანა ლარგვისის მაღალმთიან სასოფლო საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის ორსართულიანი შენობის წინ შეჩერდა, იმ შენობასთან, თავზე საქართველოს სსრ სახელმწიფო ალაში რომ არის აღმართული და ფრიალებს... საბჭოში თითქოს არავინ არისო, ისეთი სიჩუმეა.

აღმასრულებელ კომიტეტს მორიგი სხდომა ჰქონდა. ესწრებოდნენ დეპუტატებ. იქტივი...

სსრ კავშირის ახალი კონსტიტუციის პროექტის განხილვის მიმდინარეობის შესახებ მოხსენება გააკეთა ლარგვისის სასოფლო საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარემ ირაკლი ქენქაძემ... მომხსენებელსა და დეპუტატებმა ზიზო მარტიროსელმა, ვარდო ჩიტაიშვილმა, შამილ ბერიანიძემ, ომარ ოღაძემ, ალექსანდრ ფანეკა, — მტკიცდება და მიზანსწრაფული ხდება საკოლმეურნეო ცხოვრების მინაარსი, მისი წყობილების ცხოველმყოფელობა — თავის აღმავალ ეკონომიკურ განვითარებაზე რომ არის აღმოცენებული და დაფუძნებული... ლარგვისის სასოფლო საბჭოში შემავალი სოფელ უკანამხარის კოლმეურნეობა „საქართველოს", დადიანეთის „საქართველოს", ფალიოლის ი. სტალინის სახელობის კოლმეურნეობისა და ლარგვისის ს. ორჯონიკიძის სახელობის კოლმეურნეობებმა დამაზადეს, სახელმწიფოს ჩაბარეს და მიაყიდეს გასული და მიმდინარე წლის რვა თვის განმავლობაში ნაწარმოები ცხოველეულობა და მოგალობენ ამ ერთ-ერთ უტყუარი საშუალებასა... ამიტომაც არის, რომ ყოველთვის ტროელი და ზუსტი ინფორმაციები მოგვდის, ვეკებლობთ — სად გვიჭირს და სად გვიდხინს.

ირაკლი ქენქაძე ჩემს მიერ დასმულ ყველა კითხვაზე საქმის ცოდნით, დამაჯერებლად მიპასუხებდა. მაგრამ მაინც გადავწყვიტე მეთხოვა რომელიმე სოფელში წასულიყავით და ადგილზე გავცნობოდა ადამიანებს, მათს საქმიანობას... ჩემი წინადადება მოიწონა და დამეთანხმა...

ერთ-ერთ უკანამხარის კოლმეურნეობა „საქართველოს" ფასტუმრეთ... იგი ზღვის დონიდან ათას მეტრზეა და ყოველთვის საამო ნიავი უბერავს. მთის ფერდობებზე მარაოსავით არის გაშლილი სახლები და კარმიდამები.

მომუადლეგებულ და მზიან დღეს სოფელში კაცი არ ჭაპანიბდა, აქა-იქ ბავშვებსა და ღორმა მოხუცებს თუ შეეწყებოდით... კოლმეურნეობის დაცარიელებულ კარტოფილში მარტო მე და ირაკლი აღმოვჩნდითო...

— ახლა მძინე, მოუსვენარი დღეებია სოფლად, — მითხრა მეგობარმა, — დიდი და პატარა ცხვარსა და სამეხეშეია.

— თქვენი გამარჯვება! — კიბეებზე ამოსვლისთანავე მოგვესალმა ხანში შესული, ჭაღარაშერეული კაცი, ხელი ჩამოგვართვა და განაგრძო, — დალოცვილი დროა, თავდადებით შრომობს ხალხი ამისათვის, რომ ბეღლები გაავსოს, საკვები მოიმარაგოს და პირუტყვი ამრავლოს...

ახალმოსული აღმოჩნდა შრომის ვეტერანი, სოფლის ამაგდარი ადამიანი სანლრო ჩიტიშვილი... მალე შევეწყვეთ ერთმანეთს, სიტრფენა გამოვნახეთ და ბევრი რომ საინტერესო მოგვითხრა:

— უკანამხარი კოლმეურნეობა 1936 წელს ჩამოყალიბდა. მვიდა ალსის ცოდნით ყველაზე განთლებული პიროვნება გახლდათ სოფელი და ამასწავლებლობდი... ხალხმა კოლმეურნეობის თავმჯდომარედ ამირჩია... ძალზე ძნელი იყო ჩვენი ყოფა. დაიჯერეთ კი, რომ მამინ კოლმეურნეობის სიმდიდრეს ორასამდე ცხვარი, 14 ძროხა, 34 ხარი, 7 ცხენი შეადგენდა!.. იქიდან მოყოლებული, შრომითა და ბრძოლით ვიგვლევდით ნარკვლიან გზას, არ ვეჩიდებოდით სიძნელეებს. ვძღვებოდით წინაღმდეგობებს და ვიმარჯვებდით, ემაგრებოდითო, ვმდიდრდებოდითო... ოცდაოქტესმეტი წელი ვხელმძღვანელობდი კოლმეურნეობასა და ხალხს. ბევრი გაკეთდა და ჯერ კიდევ ბევრია გასაკეთებელი... კბაყოფილი ვარ მხრდაქერით და შრომისმოყვარე თანამოელეებთან, ყოველთვის მხარში რომ მედგნენ, ჭირსა და ლხინში ჩემთან ყოფნენ...

სანდრო ჩიტიშვილი ლაპარაკობთა თუ ძველი ამბების გახსენებით დაიღალა, ალეკვება დაატყო, პატეკი ითოკა და მომმართა:

— კოლმეურნეობის თავმჯდომარეს, ბუღალტრისა და ჩემს ბაგეორობასაც ერაკლი გაგიწევდეთ. მან ყველაფერი იცის, რაც ხდება სასოფლო საბჭოს მფლე ტერიტორიაზე — სოფლებში, სკოლებში, მინდვრებში, ტყეებში, გზებში, მთებში... მას პირადად ეცნობა ყველა ახალგაზრდა, კაცი, ქალი და მოხუცი...

ქენქაძეს უკანასკნელი ვზა ალარ ჰქონდა და კვლავ ალაპარაკდა:

— კაცმა სიმართლე უნდა თქვას, გამოჯე, მუყაითი ადამიანს შრომა და ამაგი დაუფასდა... უკანამხარში სიღარიბე, სიბეგეკე და ნერა-კითხვის უცოდინარობა ფიდანაა ლიკვიდირებული, ამ სოფელდან უკვე ბევრ მეტი უმაღლესდამთავრებული სპეციალისტია, რამდენიც საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებამდე მთელ რაიონში იყო ერთად ალეკეული... მაშინდელი და ახლანდელი სოფლის შედარება ხომ არ შეიძლება... ეკონომიურად ისე ღონად გაიდგა ფესვები, რომ მის შერყევას ვეღარავინ შეძლებს... ორასი სული ცხვრიდან ფარა აქ 21.000 სულამდე ვაიზარდა, მეცხვარეების მამაცურმა, ერთგულმა, თავდადებულმა შრომამ განაპირობა, ჭელს აქ ბატკნის ნამატის 96 პროცენტი რომ შეინარჩუნეს. შარშან და ჭელს ხახელმწიფოს ჩაბარდა საუკეთესო ხარისხის 70 ტონა ბატკანი, 235 ტონაზე მეტი რძე, დიდძალი ხორცი... კოლმეურნეობის 1976 წლის ფულადი შემოსავალი შეადგენს 567.000 მანეთს, მათ შორის 500.000 მანეთია მეცხვარეობიდან, ამასთან ერთად კაცდადის ღირებულება 8 მანეთი და 44 კაბიკი იყო, შრომადღისაკი — 5 მანეთი და 80 კაბიკი. მაგალითად, ფწყემსი-მეცხვარეების შალვა შუკაშვილის, ყიდა ბაშარულის, ტარზან ჩიტიშვილის, ალიოშა თეზელაშვილის, დავით ჩიტიშვილისა და სხვათა ყოველთვიური ანაზღაურება საშუალოდ 370 მანეთია.

კოლმეურნეობის გამგეობა, მისი თავმჯდომარე ირაკლ ბაბარული და. სასოფლო საბჭოს დეპუტატები ყველაფერს აკეთებენ იმისათვის, რომ აქედანვე ჩაეყაროთ საფუძველი მომავალი წლის მეცხვარეობის განვითარებისა და მაღალპროდუქტიულობას... ამ მიზნით საბამორო სათვრეებზე საუფეველიანად კეთდება და რემონტდება მეცხვარეებისათვის კეთილმოწყობილი დასასვენებელი ოთახები, ბიბლიოთეკა, კლუბი... ცხვრისთვის ამორაგებენ და ადგილზე მიიტანენ ფერმების მიხედვით 24 ათას ტონა თივასა და კომბინირებულ საკვებს...

ამას წინათ უკანამხარის კოლმეურნე გლეხობის შრომითი ბრძოლების აღსანიშნავად საქართველოს კომპარტიის სამხრეთ ოსეთის საოლქო კომიტეტის პირველმა მდივანმა ფელიქს სანაკოევმა მეცხვარეებს საზეიმო ვითარებაში მიულია სოციალისტურ-შეჯიბრებაში გამარჯვება და მეორედ გადასცა საკავშირო „გარდამავალი წითელი დროშა...

ეოტიკ და უკანა მხარის თუთრი ქარავანი — კოლმეურნეობის დოვლათი, ხალხის იმედი — დაიძრება ზამთრის სამოვრებისაკენ, იქ, ამინდს თუ ქარბუქში თოვლსა და წვიმაში შეეძლებიან ფაზრა ტურიზმ და სულიერად ძლიერი ადამიანები და მოვლა-პატრონობას არ მოაკლებენ ცხვრის.

ეიგალ ბმაყოფილი ვბრუნდებოდი ქსნის ხეობიდან. იქ ენახე და გავიცანი ანკარა წყარის წყალივით სუფთა, გულმართალი და ჯანსაღი ადამიანები.

გიორგი პაპიაშვილი.

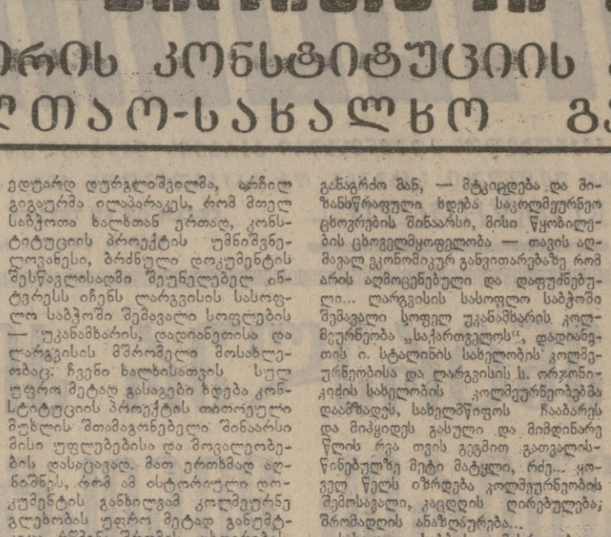

ადამიანები და მათი საქმეები

ხალხის ხელისუფლება

მეოცდაერთე საუკუნის ბოლოს, გასულ ერი მის ორივე მხარეს და გასამოვნებს, გიტაცებს ცამდე აღმართული ტყით მოსილი მთაგორიანები, მის ფერდობებზე შეფენილი კოპწია სოფლები, ცოცაბა კლდეებზე წამოსულებული სანანნე ციხესიმაგრენი, რომლებიც თავის ფრთებს, სუფეულების მოლმა, ქვეყნისა და ერის თავდაცვას ემსახურებოდნენ... მიპყვები მდინარე ქსნის მარცხენა ნაპრის და გამაღლებს ხეობის ბაკიდან წინანდრეთა კოლმეურნეობა. ბაბარაკს მისი აწმყო და ნათელი მომავალი...

ეს ოთხმოცდაექვსი წლის წინანდელი კეთილმოსაგონარი ამბავი, ლენინგორის რაიონის მშრომელებმა, მოსწავლე ახალგაზრდობამ შეხვედრა რომ მოუწყეს ჭართველი ხალხის საყვარელ მკოსანს — აკადემიკოს გიორგი ლეონიძეს...

ის დაუვიწყარი შეხვედრა-საუბარი გადაიქცა ძმობისა და სიყვარულის ზეიმად. თბილი, მშობლიური მასპინძლობით აღტაცებულმა სახალხო პოეტმა ექსპრომტად წარმოთქვა ლექსი „ჭანის ხალხი-ლეგრძელი". აი ნაწყვეტი იმ ლექსიდან.

ღღეს ამ კუთხეში მე
ვმოგზაურობ
და ამ ღღეებში მე ერთი
ვცანი,
რომ ეს მშვენების კუთხე
ლამაზი,
თვით ზამთარშიც კი მორთული
მწვანით.
მაგრამ იმავ დროს, მე
შევამჩნიე,
და საგულისხმოდ ეხ ერთი
ვცანი,
რომ ქართულ სიტყვას ჯერ
არ უკი-
ჩვენი ლამაზი მდინარე ქსანი,
მე ეს ხარვეზი მინდა შევავსო,
ამ ხეობაშიც ლაგრცელ ზარი,
სიტყვას ვიძლევი, სიტყვა
სიტყვაა,
სიტყვა დავვერცხლო ოქროში
მდნარი,
მაგი ვაფლერო და გავაშენო
ამ ხეობაშიც მე ლენინის ზარი,
რომ თავის ლამაზ ვაფეს
ქებისთვის
მე ტაშს მოკრავდეს მოხუცი
მტკვარი.

ეს ერთადერთი ლექსია, რომელიც ქსნისხეველებს ძღვნად გიორგი ლეონიძემ და ლენინგორელები სათუთად ინახავენ მას.

— დიახ, როდესაც სასიამოვნოა, — ამბობენ ლენინგორის რაიკომის პირველი მდივანი ნუგზარ ოდიშვილი, — როცა ბუნების ასეთ მშვენიერებაში ცხოვრობენ ადამიანები, და ერთგული, თავდადებული შრომით გამოირჩევიან, ქვეყნისა და ხალხის წინაშე პირნათელი გამოდიან... მიმდინარე წელს რაიონის მამაცმა მეცხვარეებმა გათვალისწინებული 83.500 სული ცხვრის ნაცვლად 101.200 სულამდე გაზარდეს მათი რიცხვი. ასევე გადაჭარბებულია მსხვილფეხა რქიანი პირუტყვისა და ღორის სულადობის ზრდა. სსრ კავშირის კონსტიტუციის პროექტი — ხალხის ინტერესების გამსახველი, მისი მომავალი ბედნიერების წინამძღოლი — აღაფრთოვანებს ხალბოთა მეურნეობების მუშა-მოსამსახურეებს, კოლმეურნე გლეხობას, ახალგაზრდობას მაღალი, შეგნებული შრომითი ასალ-ასალი წარმატებების მოსაპოვებლად, დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის საიუბილეო დღესასწაულის შესახვედრად... ქსნისხეველები კვლავაც ისასხელებენ თავს!

ზეკით და ზეკით ვეუფეთო ვზა. ბუნება უფრო მომჯადოებელი ხდება. სწრაფი, მოუსვენარი, მშფოთვარე, ფაფარაყრილი ქსანი შხეილით მიიჩქარის მტკვრისაკენ...

ჩვენი, ყველგან მავალი ავტომანქანა ლარგვისის მაღალმთიან სასოფლო საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის ორსართულიანი შენობის წინ შეჩერდა, იმ შენობასთან, თავზე საქართველოს სსრ სახელმწიფო ალაში რომ არის აღმართული და ფრიალებს... საბჭოში თითქოს არავინ არისო, ისეთი სიჩუმეა.

აღმასრულებელ კომიტეტს მორიგი სხდომა ჰქონდა. ესწრებოდნენ დეპუტატებ. იქტივი...

სსრ კავშირის ახალი კონსტიტუციის პროექტის განხილვის მიმდინარეობის შესახებ მოხსენება გააკეთა ლარგვისის სასოფლო საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარემ ირაკლი ქენქაძემ... მომხსენებელსა და დეპუტატებმა ზიზო მარტიროსელმა, ვარდო ჩიტაიშვილმა, შამილ ბერიანიძემ, ომარ ოღაძემ, ალექსანდრ ფანეკა, — მტკიცდება და მიზანსწრაფული ხდება საკოლმეურნეო ცხოვრების მინაარსი, მისი წყობილების ცხოველმყოფელობა — თავის აღმავალ ეკონომიკურ განვითარებაზე რომ არის აღმოცენებული და დაფუძნებული... ლარგვისის სასოფლო საბჭოში შემავალი სოფელ უკანამხარის კოლმეურნეობა „საქართველოს", დადიანეთის „საქართველოს", ფალიოლის ი. სტალინის სახელობის კოლმეურნეობისა და ლარგვისის ს. ორჯონიკიძის სახელობის კოლმეურნეობებმა დამაზადეს, სახელმწიფოს ჩაბარეს და მიაყიდეს გასული და მიმდინარე წლის რვა თვის განმავლობაში წარმოებული ცხოველეულობა და მოგალობენ ამ ერთ-ერთ უტყუარ საშუალებასა... ამიტომაც არის, რომ ყოველთვის ტროელი და ზუსტი ინფორმაციები მოგვდის, ვეკებლობთ — სად გვიჭირს და სად გვიდხინს.

ირაკლი ქენქაძე ჩემს მიერ დასმულ ყველა კითხვაზე საქმის ცოდნით, დამაჯერებლად მიპასუხებდა. მაგრამ მაინც გადავწყვიტე მეთხოვა რომელიმე სოფელში წასულიყავით და ადგილზე გავცნობოდა ადამიანებს, მათს საქმიანობას... ჩემი წინადადება მოიწონა და დამეთანხმა...

ერთ-ერთ უკანამხარის კოლმეურნეობა „საქართველოს" ფასტუმრეთ... იგი ზღვის დონიდან ათას მეტრზეა და ყოველთვის საამო ნიავი უბერავს. მთის ფერდობებზე მარაოსავით არის გაშლილი სახლები და კარმიდამები.

მომუადლეგებულ და მზიან დღეს სოფელში კაცი არ ჭაპანიბდა, აქა-იქ ბავშვებსა და ღორმა მოხუცებს თუ შეეწყებოდით... კოლმეურნეობის დაცარიელებულ კარტოფილში მარტო მე და ირაკლი აღმოვჩნდითო...

— ახლა მძინე, მოუსვენარი დღეებია სოფლად, — მითხრა მეგობარმა, — დიდი და პატარა ცხვარსა და სამეხეშეია.

— თქვენი გამარჯვება! — კიბეებზე ამოსვლისთანავე მოგვესალმა ხანში შესული, ჭაღარაშერეული კაცი, ხელი ჩამოგვართვა და განაგრძო, — დალოცვილი დროა, თავდადებით შრომობს ხალხი ამისათვის, რომ ბეღლები გაავსოს, საკვები მოიმარაგოს და პირუტყვი ამრავლოს...

ახალმოსული აღმოჩნდა შრომის ვეტერანი, სოფლის ამაგდარი ადამიანი სანლრო ჩიტიშვილი... მალე შევეწყვეთ ერთმანეთს, სიტრფენა გამოვნახეთ და ბევრი რომ საინტერესო მოგვითხრა:

— უკანამხარი კოლმეურნეობა 1936 წელს ჩამოყალიბდა. მვიდა ალსის ცოდნით ყველაზე განთლებული პიროვნება გახლდათ სოფელი და ამასწავლებლობდი... ხალხმა კოლმეურნეობის თავმჯდომარედ ამირჩია... ძალზე ძნელი იყო ჩვენი ყოფა. დაიჯერეთ კი, რომ მამინ კოლმეურნეობის სიმდიდრეს ორასამდე ცხვარი, 14 ძროხა, 34 ხარი, 7 ცხენი შეადგენდა!.. იქიდან მოყოლებული, შრომითა და ბრძოლით ვიგვლევდით ნარკვლიან გზას, არ ვეჩიდებოდით სიძნელეებს. ვძღვებოდით წინაღმდეგობებს და ვიმარჯვებდით, ემაგრებოდითო, ვმდიდრდებოდითო... ოცდაოქტესმეტი წელი ვხელმძღვანელობდი კოლმეურნეობასა და ხალხს. ბევრი გაკეთდა და ჯერ კიდევ ბევრია გასაკეთებელი... კბაყოფილი ვარ მხრდაქერით და შრომისმოყვარე თანამოელეებთან, ყოველთვის მხარში რომ მედგნენ, ჭირსა და ლხინში ჩემთან ყოფნენ...

სანდრო ჩიტიშვილი ლაპარაკობთა თუ ძველი ამბების გახსენებით დაიღალა, ალეკვება დაატყო, პატეკი ითოკა და მომმართა:

— კოლმეურნეობის თავმჯდომარეს, ბუღალტრისა და ჩემს ბაგეორობასაც ირაკლი გაგიწევდეთ. მან ყველაფერი იცის, რაც ხდება სასოფლო საბჭოს მფლე ტერიტორიაზე — სოფლებში, სკოლებში, მინდვრებში, ტყეებში, გზებში, მთებში... მას პირადად ეცნობა ყველა ახალგაზრდა, კაცი, ქალი და მოხუცი...

ქენქაძეს უკანასკნელი ვზა ალარ ჰქონდა და კვლავ ალაპარაკდა:

— კაცმა სიმართლე უნდა თქვას, გამოჯე, მუყაითი ადამიანს შრომა და ამაგი დაუფასდა... უკანამხარში სიღარიბე, სიბეგეკე და ნერა-კითხვის უცოდინარობა ფიდანაა ლიკვიდირებული, ამ სოფელდან უკვე ბევრ მეტი უმაღლესდამთავრებული სპეციალისტია, რამდენიც საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებამდე მთელ რაიონში იყო ერთად ალეკული... მაშინდელი და ახლანდელი სოფლის შედარება ხომ არ შეიძლება... ეკონომიურად ისე ღონად გაიდგა ფესვები, რომ მის შერყევას ვეღარავინ შეძლებს... ორასი სული ცხვრიდან ფარა აქ 21.000 სულამდე ვაიზარდა, მეცხვარეების მამაცურმა, ერთგულმა, თავდადებულმა შრომამ განაპირობა, ჭელს აქ ბატკნის ნამატის 96 პროცენტი რომ შეინარჩუნეს. შარშან და ჭელს ხახელმწიფოს ჩაბარდა საუკეთესო ხარისხის 70 ტონა ბატკანი, 235 ტონაზე მეტი რძე, დიდძალი ხორცი... კოლმეურნეობის 1976 წლის ფულადი შემოსავალი შეადგენს 567.000 მანეთს, მათ შორის 500.000 მანეთია მეცხვარეობიდან, ამასთან ერთად კაცდადის ღირებულება 8 მანეთი და 44 კაბიკი იყო, შრომადღისაკი — 5 მანეთი და 80 კაბიკი. მაგალითად, ფწყემსი-მეცხვარეების შალვა შუკაშვილის, ყიდა ბაშარულის, ტარზან ჩიტიშვილის, ალიოშა თეზელაშვილის, დავით ჩიტიშვილისა და სხვათა ყოველთვიური ანაზღაურება საშუალოდ 370 მანეთია.

კოლმეურნეობის გამგეობა, მისი თავმჯდომარე ირაკლ ბაბარული და. სასოფლო საბჭოს დეპუტატები ყველაფერს აკეთებენ იმისათვის, რომ აქედანვე ჩაეყაროთ საფუძველი მომავალი წლის მეცხვარეობის განვითარებისა და მაღალპროდუქტიულობას... ამ მიზნით საბამორო სათვრეებზე საუფეველიანად კეთდება და რემონტდება მეცხვარეებისათვის კეთილმოწყობილი დასასვენებელი ოთახები, ბიბლიოთეკა, კლუბი... ცხვრისთვის ამორაგებენ და ადგილზე მიიტანენ ფერმების მიხედვით 24 ათას ტონა თივასა და კომბინირებულ საკვებს...

ამას წინათ უკანამხარის კოლმეურნე გლეხობის შრომითი ბრძოლების აღსანიშნავად საქართველოს კომპარტიის სამხრეთ ოსეთის საოლქო კომიტეტის პირველმა მდივანმა ფელიქს სანაკოევმა მეცხვარეებს საზეიმო ვითარებაში მიულია სოციალისტურ-შეჯიბრებაში გამარჯვება და მეორედ გადასცა საკავშირო „გარდამავალი წითელი დროშა...

ეოტიკ და უკანა მხარის თუთრი ქარავანი — კოლმეურნეობის დოვლათი, ხალხის იმედი — დაიძრება ზამთრის სამოვრებისაკენ, იქ, ამინდს თუ ქარბუქში თოვლსა და წვიმაში შეეძლებიან ფაზრა ტურიზმ და სულიერად ძლიერი ადამიანები და მოვლა-პატრონობას არ მოაკლებენ ცხვრის.

ეიგალ ბმაყოფილი ვბრუნდებოდი ქსნის ხეობიდან. იქ ენახე და გავიცანი ანკარა წყარის წყალივით სუფთა, გულმართალი და ჯანსაღი ადამიანები.

გიორგი პაპიაშვილი.

სიახლე სკოლის ცხოვრებაში

დირექტორს ირჩევს პედსაბჭო

პირველად გიგზავნი ასეთი აქტის მოწმე — სკოლის დირექტორი... აირჩია პედსაბჭომ, ისევე სკოლის პედსაბჭომ, სადაც ახალი დირექტორი უნდა მოსულიყო.

დიახ, აირჩიეს დირექტორი. კი ბრ დანიშნეს ტრადიციისამებრ, „ზემოთ“ — კაბინეტში, ანკეტური მონაცემების გაცნობის, რეკომენდაციების, პირისპირ გასაუბრების შედეგად. ოთამან... კენჭისყრით, აირჩიეთ.

ამ აქტს, რომელსაც პარტიის რაიკომის პირველი მდივანი ესწრებოდა და მსჯელობდა მასში, ხელმძღვანელობას უფიქრია თვით განათლების მინისტრი!

მოხდა ეს ამ დღეებში, ახალი სასწავლო წლის დასაწყისში, ოდიდებლის ლენინის რაიონში.

საფუძველსებული, საზოგადო, საზოგადოებრივ, ან კიდევ მისასალმებელ-მოსაწონი თუ რამ შეიძლებოდა დანიშვნის შემთხვევაში ეწერას ოკან, დერეფნებში გამოთქმულიყო, აქ ითქვა საჯაროდ. ღიაურობიდან, მოამავალი დირექტორის გასაკვირად. გამოსარწყავი რომ იტყვიან, გამოირწყო, არავის დარჩა, პედსაბჭოს შემდეგ, ჯილში არაფერი წინჯი გამოთქმულდასაიდუმლოებელი. სიბეზარი იყო ოღონ, მოუდგომელი, ამხანაგური. ამ პედსაბჭოზე, ვინც არ იცნობს, ვერც გამოარჩევდა მინისტრს, რაიკომის პირველ მდივანს, სხვა ხელმძღვანელებს. ირაფის ულარგეტლია მდგომარეობით. არავის არ-ოგონ და ირაფერი მოუხვევია თავისაგან. ეს ოქმიდან ამოიკითხეთ, ოთ ერ ამოიკითხეთ, ოთ ერ ამოიკითხეთ.

ვლ. თორდუა.

ზე ფიმაშურეთათვის. თუ რამ გამოარჩევდა სხვებისაგან მათ, ისევ ცხოვრების მეტი გამოცდილება, საქმის შეტი ცოდნა, გამჭრიახობა და ალღო. და მიპყვებოდნენ კიდევ მათ რჩევას. ხელმძღვანელები კი თავიანთ მხრივ გულდასმით ყურს უგდებდნენ პედსაბჭოს ხმას, გამოქმედდათ ხელმძღვანელობა, ინანებენ ნათქვამსა და შენიშნულს.

—დედაქალაქის ლენინის რაიონის ახალ ოფისში „თეჭის“ დასახლებაში ორც ისე დიდი ხანია აღიმართა ახალი ზოგადსაგანმანათლებელი შრომითი პოლიტექნიკური საშუალო სკოლა. მისი ნომერია 149, რაიონში და დედაქალაქშიც მასზე ეკიდა შეხედულებისა არ ორად. 829 მოსწავლე სწავლობს და იზრდება 25 კლასში. მხოლოდ 8 კლასი მეცადინეობს მეორე ცვლაში. ყველა მასწავლებელი ჰყავთ. შრომის უკანასკნელი ჯერიც ცოდად არ გამოიყენრიბა. 26-მა ბიბლიკმ და ქალიშვილმა დაამთავრა ეს სკოლა წლის. ყველა ჯგაზეა. 67-მა 8 კლასი დაამთავრა, მაგალ 56 მე-9 კლასებში განგრძობს სწავლას. 10 პროფტექსწავლებელ შეიდა, 1 — ტექნიკუმში. მაშ, ესენიც ჯგაზე არიან. სასწავლო წლის ეს პირველი თვე მოსწავლე-მასწავლებელი დაამბელი შრომით და კარგი შედეგებით მიმდინარეობს.

მოხდა ისი, რომ ახალი სასწავლო წელი სკოლამ უდირექტოროდ დაიწყო. მას ოქტოდა სასწავლო ნაწილის გამგე ოლია გაბისონია მთელი პედკოლექტივის მხარდაჭერით. მაგრამ, ბოლოს, ხომ საჭიროა დირექტორი? — ოეკილლადაც. განათლების ორგანოებმა, პარტიულმა ხელმძღვანელობამ მიზანშეწონილად ჩათვალეს ბარგზე ერთგული ადამიანი-შენაცვლების ჯგზით შეესებლიყო. რაიონის ერთ-ერთი კარგი სკოლიდან, კერძოდ, 129-ე საშუალო სკოლიდან დირექტორი გიორგი ზარქუაშვილი გადმოყვანილიყო 149-ე საშუალო სკოლის დირექტორად. ხოლო აქ, იმ სკოლაში, სადირექტორად მოსინჯულიყო ადგილობრივი რჩეული პედაგოგი, ორივე შემთხვევაში გამოვლისწინებული ყოფილიყო პედაგოგიური საბჭოს ნიბასურეი.

ახალი კონსტიტუციის განხილვის პერიოდში მასების ფიდმა პოლიტიკურმა ინიციატივამ ბევრი ტანა ოთოოდ ამ სიახლის სიო. დარბაზში ისეთი სულისკვეთება სუფოვდა ფემოკრატიზმისა, რომ, ეფიქრობ, დირექტორის დანიშვნის ტრადიცია, საერთოდ, ოკან დაიხვეს.

დღეს აქ პედსაბჭოს თავმჯდომარე განათლების მინისტრია ო. ქინქლაძეა. ამ სკოლას, და არც სხვა სკოლას ასეთი რომ არ ახსოვს. მინისტრი მიმოიხილავს ამ მთავარ ასპექტებს, რომლებიც განსაზღვრავს და მომართულებს აძლიერს სკოლის მუშაობას, დირექტორის — როგორც მასწავლებელთა მასწავლებლის როლს სკოლის მეშაობაში. შემდეგ კი...

— დღეს აქ, ჩვენ შორის, არის პედაგოგი გიორგი ზარქუაშვილი. მე, ჯთავაზობთ მის კანდიდატურას თქვენი სკოლის დირექტორის პოსტზე.

დარბაზში თითქმის არავინ იყო, კანდიდატურის გვარი არ ეცნო — ოგი ხომ არც თუ შორიელი სკოლის დირექტორი, მაგრამ ყველამ მოითხოვა, ეამბნათ მის შესახებ. ეს რიული ოკით ამ დაეკისრა.

ტიპური ოკეთესი წარმომადგენელი თავისი თაობისა, ახალგაზრდის ნახევარი საუკუნე რომ გადავლია. კომუნისტი, გამოჩეკ კაცი, ჯერ კიდევ ყმაწვილს რომ რკვევა დიდი სამამეფოო ომის დროს. მედალი „ზრაბოლი მამამცობისათვის“, სწავლა სკოლასა და ინსტიტუტში. დიპლომი, სოფლის მასწავლებლობა. მერე — თბილისი. სკოლის დირექტორის პოსტზე...

ეყო შეკითხვებიც:

— სკოლა ხალისით გიშვებთ?— შეკითხნენ.

— მოსტირიალ! — არც თუ ხუმრობით წამოიძახა ერთმა.

— მაშასადამე, კარგი ყოფილა, — ჩაიცინა მეორემ.

— ფოსტა თუ ეკიჯრთ?

ეჩვი არ ყოფილა, ამ შეკითხვას ფუსეაკს მასწავლებელი იძლეოდა და სურდა ესიტყვიერი ალბრალის ამ ფარგლებში დირექტორობის კანდიდატის დამოკიდებულება მოესინჯა.

— ოჯახი? ცოლ-შვილიანი ხომ ხართ? — შეკითხვას ეკითხა ლიმილი მოჰყვა. — საბიბლიოთეკო ხომ შეკითხეთ. ამბობენ, მითხარით, როგორი ოჯახი გიქვთ და გეტყვით, როგორი ხელმძღვანელი ინქნებოთ!

— ცოლს — უმაღლესი განათლება აქვს, საბავშვო ბაღის აღმზრდელია, ეფიროსი შვილი, ბიჭი სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის მექანიზაციის ფაკულტეტის მესამე კურსის სტუდენტია, ოთხიოსი — ქალიშვილი საშუალო სამედიცინო სასწავლებლის დამთავრების შემდეგ საავადმყოფოში მოშაობს ექიმის თანაშემწედ...

— კარგი, კარგი მამა ყოფილხართ, — მოისმა ადგილიდან.

— კარგი შვილებისა, — დასძინა ხმამ.

— სპეციალობა? — კვლავ დაისვა შეკითხვა.

— ფილოლოგი, — ოყო პასუხი.

ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლები მხიარულად შეიშმუშნენ, ამყოფილების ლიმილი გადაეფინათ კოლეგის შემომატების მოლოდინში.

ლიტერატურის კანდიდატს დიდხანს მოუხდა დგომა. შეკითხვებზე პასუხის გაცემა, ხოლო მოკვეანებით დირექტორად ერთხმად არჩეულს, ახალი კოლეგისგან ამის მოსმენა, თუ სად, რა და როგორ გვიჭირს სკოლაში ოფრო, რას ეუნდა მიექცეს მეტი ყურადღება, საათიან წარმმართოს მთელი ძალები, რომ სკოლა ამაღლდეს ჩვენი პარტიის XXV ყრილობის მოთხოვნათა დონეზე.

მაგრამ დირექტორად ერთხმად არჩეულის მშობლიური და აუ ეკეკე ყოფილი სკოლა? იქ როგორღა წარმმართება საქმე?

ახლა იქ გავხდა ნამდვილად ამაღელვებელი სურათის მნახველი— ორათასიანი, მრავალეროვანი სკოლის პედსაბჭოს ვალად ედო გამოსახოვებოდა თავის კარგ ხელმძღვანელს და აერჩია ახალი, ასევე კარგი ხელმძღვანელი. მაგრამ პირველ წუთებში ეს არავინ იცოდა.

როდესაც მინისტრმა აქაც ტრადიციისა პედსაბჭოს გადაწყვეტა, მასწავლებლებმა დაურიდებლად მოითხოვეს, პედსაბჭოსათვის თავმჯდომარეობა დირექტორს გაეწია.

— თქვენ დირექტორი აღარა ბუაგო! — ღიმილით, თავაზიათ, სიყვარულით ნათქვამ ამ სიტყვებს ჩაბით ფიმილი შეილ, კარგ მდგომარეობამ და საქმის ინტერესმა მოითხოვა იგი სხვა სკოლის დირექტორად აგვერჩია. აირჩიეს ეგი ერთხმად.

— მაგრამ ჩვენ არ ვუშვებთ ერთხმად, არც ერთი ხმით... ხოლო თუ ამას საქმის ინტერესი მოითხოვს... თქვენ ხედავთ ჩვენს დანაშულ თვალებს. ეს დირექტორის შრომით, პატრონსენთან, კოლეგიურობით მოპოვებული სიყვარულია. ისეთსავე სიყვარულს მოიძიებს ეგი ბრაც. იმ სკოლაშიც, ვიკეკოა. აქაურ სიცარიელეს კი შეგსება უნდა. მე დავასახელებდი სან კანდიდატურას, მაგრამ ერთი მათგანი...

ქეთილი ეზისა და ლიტერატურის მასწავლებელს თინო ლომბაძიეს ბოლოდგე არ დაეცალეს სათქმელი — თითქმის ყველა კუთხიდან ბანდა ერთი და ოგივე გვარი — ხატიძე, პავლე, სკოლის სასწავლო ნაწილის გამგე, მთიმატიკოსი!..

ბევრ სკოლაში არ მინახავს პედაგოგთა ასეთი ერთსულოვნება თავიანთი კოლეგის დაფებთად შეფასებაში.

კაცი, ვისაც ფლეს საქართველოში პირველს ხვდა არჩეული უოფილიყო სკოლის დირექტორად, და ერთხმადაც, ამ სკოლის ყოფილი ხელმძღვანელი გიორგი ზარქუაშვილი წამოდგა და გამეფებულ სიჩუმეში წარმოთქვა: თუ ვინმეს ამ სკოლის რიგიანი გაიოლოდა შეუძლია, პავლე ხატიძეა, მართალია, მე უკვე აქედან წასული კაცი ვარ, გიორგიო ბრ კანდიდატურასო.

შემდეგ გამოსული ორატორები კინკრეტულად ასაბუთებდნენ, თუ რა დადებითი თვისებების გამო უმჯობესნენ ისინი მხარს ხატიძის კანდიდატურას; ეერც რიგიძის პირველი მდივნის ჩარევამ — ყველანი თავზე ხელს ნუ გადაესვამთ, თქვენ უიოუოფით მხარეებზედაც, ითვი ეერავის ათქმევინა ამ პედაგოგზე.

ფარულმა კენჭისყრამ ეს შეხვედრები დაადასტურა. ხმის უფლებანი ოქრაკულესობით, 57 ამოძრჩეველი პედაგოგიდან ხატიძეს 55-ძა მისცა ხმა.

თუ 149-ე საშუალო სკოლაში, ამ არჩევნებზე, სასწავლო ნაწილის გამგის საკითხი ძოგვაოეტელი იყო (ჰყავს), 129-ე სკოლაში ძალიერ წეაოიიეოა თეელი სასწავლო-ალმზრდელობითი პროცესის ვლოა-ალმზრდელობითი ეროცესის ამ, თუ შეიილება ითქვას, შტაბის უფროსის საკითხი, და პედსაბჭომ მოითხოვა ამავე სხდომაზე გადაწყვეტილიყო იგი.

ადმინისტრა. სახალხო განათლების საქალაოო და ოიაონულ გადაყოფილებათა გამგეები, . ოიაკომის პირველი ძდივანი დაპყვნენ პედსაპეოს ნვბის. კვლავ დაიწყო ირჩევა პოოაკეელა. კანდიდატეთა ეოთადეოთთისა იყო დასახელეიელი და მხარდაჭეიილი — ეს გამლდათ ეოოაოს აარტიული ოოგანიზაციის ძდივნის, კლასგარეშე და სკოლისგარეშე ბუაკობის ოოგანიზიტორის ლიტერატორ ვეზეია გიორგაძის კანდიდატურა. დაუდლავი, დაეცხრომელი პედაგოგი, ვისთვისაც სკოლა და მოსწავლეები ერთადეოთი სიხრუნავი! — აი როგორ დაახასიათა ძთელმა პედსაბჭომ იგი. მართალია, იყო ერთი-ორი, ეეოძიდ, სკოლის რეესული სეკრეტიდან, ვინც ამი ოთა გამოთქვა — საყვარელი პედაგოგია, კაოგი ადამიანი და ბეგოგატორა, მაგრამ ეეეკეეობთ, გაგვიადვილდეს მასთან ბუშაობა ეხოპრივი ბარიერის გამოო, მაგრამ, ბოლოს, ისინეც ერთ-ერთი პირველები გახდნენ ხმის მიმეცემოა შორის, დასძინდნენ რა, ჩვენ თავითან დაეეხმარებითო.

...

ავტორს სკოლის ცხოვრებაში ოჩეკეოლო ოოგეეს ოუ ეეს ამ სტრიქონების წერა. ცხადია, ყველაფერი ვერ ჩავტევ ამ პატარა წერილში. ამ ორ სკოლაში, რაც ვნახე და მოვისმინე, დამალსტურებელია იმ საკითხის მომწიფებისა, რომ დირექტორი ამიერიდან მხოლოდ აირჩეული იქნეს.

პედაგოგთა შემოქმედებითი აქტიურობა, გულსაფიდლობა, ერთსულოვნება ოიზმავს კოლექტივს ერთი საერთო საქმისათვის — ავამაღლოთ სკოლაში სწავლა-ალზრდის პროცესი, აღეზარდოთ საზმობლოს ნამდვილი ადამიანები.

ამ არჩევნებმაც ნათელი გახადა დიდი სიკეთე საქართველოს მასწავლებლებისა [illegible] ... ეს ... ეს ... ეს

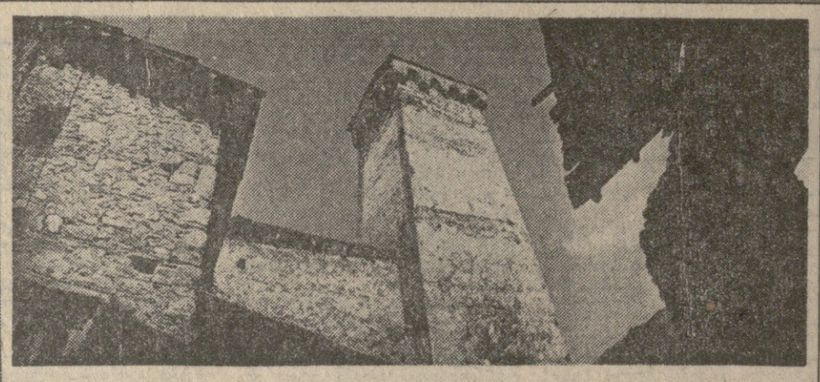

საქართველოს მთა-ბარში

მთის სვანეთში

105 წლის სვანს არსენ რატიანს ბევრი რამ საინტერესო შეუძლია გვიამბოს თავის მხარეზე. მას კარგად ახსოვს არცთუ ისე შორეული წარსული, როდესაც სვანეთი მოწყვეტილი იყო საქართველოს სხვა რაიონებს. სვანები გაჭირვებაში ცხოვრობდნენ, აქ თითზე ჩამოსათვლელი იყვნენ წერა-კითხვის მცოდნენი.

მოხუცი სვანის თვალწინ გარდაიქმნა მისი მხარე. ეს სვანეთში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებით დაიწყო. მაღალ მთებში გაიყვანეს საშანქანო გზა, რეგულარულად დაფრინავენ თვითმფრინავები, ვერტმფრინავები. ტელევიზორი, რადიო, საკუთარი მხუბუქი ავტომანქანა და ბევრი სხვა სიკეთე უკვე ჩვეულებრივ მოვლენად იქცა. დღეს სვანეთში ყველამ იცის წერა-კითხვა. აქაური ქალიშვილები და ჭაბუკები სწავლობენ რესპუბლიკისა და ჩვენი ქვეყნის ბევრ უმაღლეს სასწავლებელში.

სვანებს ჰყავთ თავიანი მწერლები და მხატვრები, ექიმები და პედაგოგები, ინჟინრები და აგრონომები, შრომის გმირები. სვანეთის წმენიერი ბუნება ბევრ ტურისტს იზიდავს. ისინი ეცნობიან ამ მხარის განუმეორებელ ხილამაზეს, უძველესი ხალხის ყოფა-ცხოვრებას.

სურათებზე: ზემოთ მარცხნივ — 105 წლის სვანი არსენ რატიანი; მარჯვნივ — სვანეთის კოშკები. მესტიის რაიონის სოფელი შულახი; ქვემოთ — ტურისტები სვანეთში.

ხ. ედიზაშვილის ფოტო (საქინფორმის ფოტო-ქრონიკა).

სამთოელთა შეკრება

ტყიბული. ამას წინათ ახალგაზრდა სამთოელთა შეკრება გაიმართა. მეშახტეები გულთბილად შეხვდნენ ცნობილ ტყიბულელ ნოვატორებს — სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატს ვ. სვანიძეს და ს. ბერკაიას, ჭიათურელ გვირაბგამყვანს შ. ჯიკანძეს და რუსთაველ მეფოლადეს კ. კრავეას.

მოწინავე სამთოელებს ალკ ცენტრალური კომიტეტის საპატიო სიგელები და ფასიანი საჩუქრები გადეცათ.

ი. შარაბიძე.

ანსამბლი „ციცქარი"

ყვარელი. დიდი ხანი არ არის, რაც ახალსოფლის კულტურის სახლთან კვარტეტი ჩამოყალიბდა.

ანსამბლი სოფლის მშრომელების ხმირი სტუმარია. მან კონცერტები გამართა გერმსა და ჭიკანში, გაგზავნა და მთისძირში.

ამას წინათ კვარტეტი ქისტაურელებს ესტუმრა. და მათი მოწონებაც ყაიმსაურა.

ნ. ბენდელიანი.

ანგარიში გათანაბრდა

კრეტენდენტთა ნახევარფინალური

მეექვსე პარტიით დასრულდა შეჯიბრების პირველი ნახევარი. იგი ისევე, როგორც მატჩის ყველა ადრინდელი შეხვედრა, მეტოჭეებმა მეტად შეუპოვრად წარმართეს.

ესპანურ პარტიაში შავებით ახმილოვსკიამ ამჯერად გაიცილებით უკეთ ითამაშა, ვიდრე მეოთხე შეხვედრაში. იგი ფხიზლად ადევნებდა თვალყურს მეტოჭის მანევრებს და ცდილობდა არ მიეცა მისთვის ბრძოლის გამწვავების საშუალება. კრასნოიარსკელმა კარგად იცის, რომ ღია პოზიციებში მაინ განსაკუთრებით ძლიერია. თეთრები ცდილობდნენ აქტიურად ეთამაშათ ცენტრში, სადაც განახორციელეს კიდეც ამ ვარიანტისათვის დამახასიათებელი მხედრის მანევრი. ახმილოვსკიამ „ამას ანალოგიური ოპერაციით უპასუხა. როდესაც ჩიბურდანიძემ მთელ თავის ძალებს (ცენტრში მოუყარა თავი, შაიები მოემზადნენ აქტიური მოქმედებისათვის ლაზიერის ფრთაზე. საინტერესოა, რომ 36-ე სვლაზე მეტოჭეებმა გაცვალეს მხოლოდ თითო პაიკი! ერთი სტყვით, მთელი ბრძოლა წინ იყო და ვერც იმას იტყოდით, ვის მიეკუთვნებოდა თუნდაც მცირეოდენი უპირატესობა.

გუშინ, დღეს, ხვალ...

გუშინ „ა" კლასის უმაღლესი ლიგის ფეხბურთელთა გუნდების საკავშირო ჩემპიონატის მორიგი ტური დაიწყო მოსკოვის „ლოკომოტივისა" და ლენინგრადის „ზენიტის" მატჩით, რომელიც დამთავრდა მოსკოველთა გამარჯვებით ანგარიშით — 3:0.

დღეს გაიმართება კიდევ ოთხი შეხვედრა — მოსკოვის „ტორპედო"-ლოვოს „კარატე", ალმა-ათის „აირატი"-ბაკოს „ნეფტი", დნეპროპეტროვსკის „დხეარი"-ოდესის „ჩერნომორეცი", დონეცკის „შახტიორი"-ვოროშილოვგრადის „ზარია".

ხვალ, 19 სექტემბერს გაიმართება კიდევ ორი შეხვედრა — ცსკა-კუიბიშევის „კრილია სოვეტოვ" და თბილისის „დინამო" — ერევნის „არარატ".

თბილისისა და ერევნის ოსტატთა გუნდების შეხვედრა ყოველთვის დიდ ინტერესს იწვევს. აქამდე გამართულ 33 მატჩი 13-ჯერ გაიმარჯვეს თბილისელებმა ათჯერ—ერევნელებმა და ამდენივე შეხვედრა ფრედ დამთავრდა. ბურთების შეფარდება თანაბარია — 44:44.

გუშინ მოსკოვის „დინამო" ევროპის ქვეყნების თასების მფლობელთა თასზე მალტაში ეთამაშებოდა „ლა-ვალეტის" გუნდს და გაიმარჯვა ანგარიშით 2:0.

მეორე ლიგაში

გაიმართა მეორე ლიგის ფეხბურთელთა გუნდების საკავშირო აჯანყელობის ეტაპები. აი როგორ თამაშობენ ჩვენი რეპუბლიკის გუნდებმა: ტოლიატის „ტორპედო"-თბილისის „სპარტაკი" — 4:0, ოქტომბრის „ზენიტი"-სოხუმის „დინამო" — 4:0, სარატოვის „სოკოლი"-ზუგდიდის „დინამო" — 5:0; ორი შეხვედრა ფრედ დამთავრდა — ივოკარ-ოლის „დიუკბა"-სამტრედიის „ლოკომოტივი" — 2:2, გორის „დილა"-ბათუმის „დინამო" — 1:1. გაიმარჯვა ძნელად ლანჩხუთის „გურიამ", რომელმაც კიროვობი დაამარცხა ადგილობრივი „დინამო" — 1:0.

ორ-ორი ქულით

ბელგიის ორ ქალაქში ლეჟესა და ოსტენდეში ძიძიდინარეს ევროპის ჩემპიონატის ეტაპი გუნდების ნინასწარი შეხვედრები. საბჭოთა ნაკრები ლეჟეში თამაშობს. მეოთე ატჩი ხვეს კალათბურთელს ბულგარელებთან ჰკრდათ და კვლავ გაიმარჯვეს— 117:96 (63:44). ამ ქვეჯგუფში ორ-ორი თამაშის შემდეგ ორ-ორი ქულით ლიდერობენ საბჭოთა და იტალიელი გუნდები. ოსტენდეში ოთი ტურის შემდეგ ალეგ დაუმარცხებლად ებრივიის იუგოსლავეთი და ჩეხოსლოვაკეთი სპორტსძენები. ამასთან იუგოსლავიის გუნდმა პირველსავე ძატჩში დაამარცხა ძირითადი კონკურენტი — ესპანეთის ნაკრები— 79:76.

ანგარიში გათანაბრდა

კრეტენდენტთა ნახევარფინალური

მეექვსე პარტიით დასრულდა შეჯიბრების პირველი ნახევარი. იგი ისევე, როგორც მატჩის ყველა ადრინდელი შეხვედრა, მეტოჭეებმა მეტად შეუპოვრად წარმართეს.

ესპანურ პარტიაში შავებით ახმილოვსკიამ ამჯერად გაიცილებით უკეთ ითამაშა, ვიდრე მეოთხე შეხვედრაში. იგი ფხიზლად ადევნებდა თვალყურს მეტოჭის მანევრებს და ცდილობდა არ მიეცა მისთვის ბრძოლის გამწვავების საშუალება. კრასნოიარსკელმა კარგად იცის, რომ ღია პოზიციებში მაინ განსაკუთრებით ძლიერია. თეთრები ცდილობდნენ აქტიურად ეთამაშათ ცენტრში, სადაც განახორციელეს კიდეც ამ ვარიანტისათვის დამახასიათებელი მხედრის მანევრი. ახმილოვსკიამ ამას ანალოგიური ოპერაციით უპასუხა. როდესაც ჩიბურდანიძემ მთელ თავის ძალებს (ცენტრში მოუყარა თავი, შაიები მოემზადნენ აქტიური მოქმედებისათვის ლაზიერის ფრთაზე. საინტერესოა, რომ 36-ე სვლაზე მეტოჭეებმა გაცვალეს მხოლოდ თითო პაიკი! ერთი სტყვით, მთელი ბრძოლა წინ იყო და ვერც იმას იტყოდით, ვის მეკუთვნებოდა თუნდაც მცირეოდენი უპირატესობა.

გუშინ, დღეს, ხვალ...

გუშინ „ა" კლასის უმაღლესი ლიგის ფეხბურთელთა გუნდების საკავშირო ჩემპიონატის მორიგი ტური დაიწყო მოსკოვის „ლოკომოტივისა" და ლენინგრადის „ზენიტის" მატჩით, რომელიც დამთავრდა მოსკოველთა გამარჯვებით ანგარიშით — 3:0.

დღეს გაიმართება კიდევ ოთხი შეხვედრა — მოსკოვის „ტორპედო"-ლოვოს „კარატე", ალმა-ათის „აირატი"-ბაკოს „ნეფტი", დნეპროპეტროვსკის „დხეარი"-ოდესის „ჩერნომორეცი", დონეცკის „შახტიორი"-ვოროშილოვგრადის „ზარია".

ხვალ, 19 სექტემბერს გაიმართება კიდევ ორი შეხვედრა — ცსკა-კუიბიშევის „კრილია სოვეტოვ" და თბილისის „დინამო" — ერევნის „არარატ".

თბილისისა და ერევნის ოსტატთა გუნდების შეხვედრა ყოველთვის დიდ ინტერესს იწვევს. აქამდე გამართულ 33 მატჩი 13-ჯერ გაიმარჯვეს თბილისელებმა ათჯერ—ერევნელებმა და ამდენივე შეხვედრა ფრედ დამთავრდა. ბურთების შეფარდება თანაბარია — 44:44.

გუშინ მოსკოვის „დინამო" ევროპის ქვეყნების თასების მფლობელთა თასზე მალტაში ეთამაშებოდა „ლა-ვალეტის" გუნდს და გაიმარჯვა ანგარიშით 2:0.

მეორე ლიგაში

გაიმართა მეორე ლიგის ფეხბურთელთა გუნდების საკავშირო აჯანყელობის ეტაპები. აი როგორ თამაშობენ ჩვენი რეპუბლიკის გუნდებმა: ტოლიატის „ტორპედო"-თბილისის „სპარტაკი" — 4:0, ოქტომბრის „ზენიტი"-სოხუმის „დინამო" — 4:0, სარატოვის „სოკოლი"-ზუგდიდის „დინამო" — 5:0; ორი შეხვედრა ფრედ დამთავრდა — ივოკარ-ოლის „დიუკბა"-სამტრედიის „ლოკომოტივი" — 2:2, გორის „დილა"-ბათუმის „დინამო" — 1:1. გაიმარჯვა ძნელად ლანჩხუთის „გურიამ", რომელმაც კიროვობი დაამარცხა ადგილობრივი „დინამო" — 1:0.

ორ-ორი ქულით

ბელგიის ორ ქალაქში ლეჟესა და ოსტენდეში ძიძიდინარეს ევროპის ჩემპიონატის ეტაპი გუნდების ნინასწარი შეხვედრები. საბჭოთა ნაკრები ლეჟეში თამაშობს. მეოთე ატჩი ხვეს კალათბურთელს ბულგარელებთან ჰკრდათ და კვლავ გაიმარჯვეს— 117:96 (63:44). ამ ქვეჯგუფში ორ-ორი თამაშის შემდეგ ორ-ორი ქულით ლიდერობენ საბჭოთა და იტალიელი გუნდები. ოსტენდეში ოთი ტურის შემდეგ ალეგ დაუმარცხებლად ებრივიის იუგოსლავეთი და ჩეხოსლოვაკეთი სპორტსძენები. ამასთან იუგოსლავიის გუნდმა პირველსავე ძატჩში დაამარცხა ძირითადი კონკურენტი — ესპანეთის ნაკრები— 79:76.

რეკორდი

ალამიანის სრულყოფილებისაკენ სწრაფვის ეთ-ერთი გამოვლინებაა რეკორდი, ო

ელიც მიზანდასახული სპორტული სამყაროს პოვილეგია არ არის. რეკორდებს აღრიცხავენ ძოსავლის აღების და პროდუქციის გაიოვებისას, მბეჭდავ მეთახეთა მეჯიბრებამიც და ა. შ. კადრაკმიც ირსებობს სხვადასხვა ძიღეყვათა ნუსხა, იქნება ეს ერთდროული სეანსის ძონაწილეთა ოეკოოდული რიცხვი, ოოქადოაკის მიერ ეოთ ტურნიომი მოპოვებული გამარჯვებების სერია, თუ უგრძელესი ან უმოკლესი პარტია, ოომელიც კი მოქადოაკეებს უთამაშიათ.

მაკსიმუმისადმი სწრაფვა არც საქადოაკო კომპოზიტოოთათვის არის უცხო. კომპოზიციის ყოველ ჟანრში თეატური ჩანაფიქოის ირავალჯერადი გამოხატვა ბევრი ავტორის სანუკვარი ოცნებაა. ასეთ რეკორდულ ხაწარმოებს ტასკი ეწოდება. იგი ორნაირია. ეოთი, როცა განსახორციელებელი ელემენტის (სვლა, მახვევი, ტაქტიკური იდეა და ა. შ.) ოაოდენობა თავდიან არის განსაზღვრული, ე. ი. ოეკეორდს „ექერი" ცსობილია. ასეთებია, მაგალითად, ეოთი პაიკის ოთხვარიანტიანი თამაში (ბაკენნის თეამა), ძისი „გაცოცხლეა" ოთხ სხვადასხვა ფიგურად, მხედრის „ბორიალი", ძეფის „გვირილა", სადაც ხსენებული ფიგურები რვა (ოაქსიმუმი) ვარიანტი ჭოეს კოავენ და სხვ. ტასკის ეთ-ოეკ სახე გულისხმობს ოაიძე ელემენტის გაიუსაზღვრელი ოაოდენობით გახხორციელებას პრინციპით — „ვინ მეტი"?

რასაკვირველია, ამოცანა—ტასკის შედეგია ძაღალ ოსტატობას ძოითხოვს.

დიაგრამაზე აღბეჭდილი ამოცანა ეკუთვნის გამოჩენილ ფრანგ ოოკადოაკეს, კომპოზიტორსა და ანალიტიკოსს **ანდრე შერონს.** 80 წელს გადაცილებული შერონი ცნობილი პიროვნებაა ჭადრაკის სამყაროში. 1927 წელს იგი საფრანგეთის ჩემპიონი იყო ჭადრაკში. შემდგომში მან დიდი აღიარება მოიპოვა როგორც პრობლემისტმა, ეტიუდისტმა და ენდშპილის თეორეტიკოსმა. მისი ოთხტომიანი წიგნი „ენდშპილის სახელმძღვანელო და ცხობარი" სამაგიდო წიგნად ითვლება. ამოსახსნელი სამსვლიანი ამოცანა ლაზიერის 13 ჯერად(!) შეწერავს შეიცავს. იგი დიბეჭდილია „ენენვის ჟურნალში" და ფიქსირებულია როგორც „მსოფლიოს რეკორდი" 1972 წლის თარიღით.

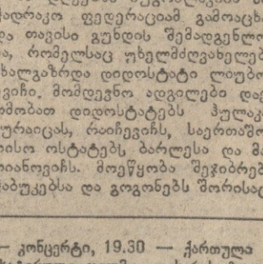

მოძებნეთ პირველი სვლა და ცამეტევე ვარიანტი. ძვირფასო მეგობრებო!

ვ. ნეიძე

ვინ ამოხსნა

„კომუნისტის" 21 აგვისტოს ნომერში გამოქვეყნებული **ი. კოციის** და **კ. კოპელკორნის** ოთხსვლიანი ამოცანის ამოხსნა: **1. ლf7! კd5 2. ლa7 ეa4 3. ლh7!**

ამოხსნა პირველებმა გამოგვგზავნეს მ. ყაულაშვილმა (რუსთავი), ე. ჭიმბარიძემ (თერჯოლის რაიონი) ს. ზემო სიმონეთი), რ. გობეჯიშვილმა (თბილისი).

□

საბჭოთა კავშირი—იუგოსლავია

ნოემბერში ტალინში უნდა გაიმართოს საბჭოთა კავშირისა და იუგოსლავიის ნაკრები გუნდების ტრადიციული ატჩი. ამჟურად მხარეები შეთანხმდნენ არ გამოიყენონ 30 წელზე უხნესი მოჭადრაკეები.

ამ დღეებში იუგოსლავიის საჭადრაკო ფედერაციამ გამოაცხადა თავისი გუნდის შემადგენლობა, რომელსაც უხელმძღვანელებს ახალგაზრდა დიდოსტატი ლიუბომირ ეფიჩი. მომდევნო ადგილები დაეთმობათ დიდოსტატებს ჰულაკს, კურაიცას, რაინეკიჩს, საერთაშორისო ოსტატებს ბარლეს და მარიანოვიჩს. მოეწყობა შეჯიბრება ჭაბუკებსა და გოგონებს შორისაც.

ჯიხვის სიკვდილი

ეს ამბავი კავკასიის მთებში მოხდა, იქ, სადაც მარადიული მყინვარებია, იქ სადაც ყოველთვიერ ძალე კი სუტია, სადაც ყოველთა შემქმნელი ძალობრი ბუნიოფლისა და მარადიულობის ამ სუსხიან მეჯნასთან მოწყნეებით დადებს ხოლმე შვიდფრად მემკვლ ითმხილავ თავიგულა და ბერე ოლიმპიური სიძვიდით მიეგაოთება უსასრულობისაკენ...

მზის სხივებით მოკარგულ მწკვანე ციცაბო ფერდზე ჯიხვების ჯოგი ეალახს სმოვდა. უცებ სიიდახლაც არწივი ფოთხდა. ფუსხიანმა ქორმა წამოუტეროლა. სალ კლდეებზე დედაჯიხვს ეეცია, შეაღოოლა, თავზარდაცემული მაშინვე პიომშოს გადაფეარა. ორთაბრძოლა დიდხანს გაგრძელდა...

არწივს ბასრი ბრჭყალები აქვს, ძალავრი ხისკარტი... ჯიხვს ფოლადივით მაგარი რქები და ჩლიქეები... რქებს მძლავრად უორტყამს გაიფთრებულ მტაცებელს... ალეეთა-ძალე ფრიალეული ტკეცლოა გრძნობს, მაგრამ მეუალეოვარი და მრისხანეა. ჯიხვი სისხლისაგან იცლება და მაინც ებრძვის, სიკვდილს არ ანებებს პოოძოს.

დედის ჯიქანთან შემძვრალმა პატარა თიკამა პირველად იგრძნო შიშის ძრწოლა... ეცახცახდა, აკანკალდა... ეშინებული ძალაქერდა არწივის ბრისხანე თვალებს.

ერთხანს მტაცებელმა ოკან დაიხია, მერე აიქცა პაერში და იქიდან გამმაგებული დაეშვა, დედაჯიხვმა ძალლონე მოიკოფა, ფაიძაა... არწივი ზურგზე დაფრინდა და ალესილი ნისკარტი ძლიერად ჩასცხო... მაინც ამარჯვა დედაჯიხვმა, ქისრიდან გადმოაგდო ღა და რქებით ეტაკა მკერდზე... ერთმანეთში აირია სისხლი და ბუმბული.

მოშორებით ჯიხვების ჯოგს არწივის ფრთების ტლაშუნი შეეძინა, შეკრთხენ. ფეოე ოქვნა ჯიხუნი გაიგეს... ჯიხვების გეშაგმა საზარლად შებღალა და ბლავილ-ბლავილით გადაეფეა ქიუხებიდ.

სულზე მიეუსწრეს საბოლოოს...

ფრინველთა ძრისხანე მეფე ჯიხვებთან ბრძოლას გაეეცა და სიძი კლდეების ქარაფეებს ეეფრინდა.

ქარაგახის ბორგავდა დაჭრილი ჯიხვი. მზის სხივებმა მოეეუნეს ჭრილობები. ფეხზე წამოდგა, აკანკალებულ პირიშოს მიეალიერა, მწვერვალებისაკენ გაიხედა, სიკვდილის სუსხი აღარ იმეჭრებოდა... დამშვიდდა, დაიერილი ძარღვები დაეცხრა. ის იყო თიკანმაც ჯიქანს წაეგერა და...

იქეხა თოფმა... ქეხილმა შეაკრთო ალბალო კლდეები, ეუსკრეულებმა და ჭიუხებმა დაიგუგუნეს... მერე ყველფერი დადუმდა.

მრისხანე არწივმა უშველებელი ფრთები ბეარხია და კლდის ქიმებს მოსწყდა.

თიკანს დედის ძუძუ ტუჩებზე შეეყინა.

ადამიანი ჭშენთან მობობღავდა კლდოვან ბილიკებზე, ყვავების გუნდი დაედევნა მონადირეს, სულ ერთთავად მის ირგვლივ დაფრფატებდა; წეთი-წეთ ელოდენ მონადირის უფსკრულში გადაჩეხას, კაცის სიკვდილს ხარბი თვალებით შესცქეროდნენ ყვავ-ყორნები...

ალარა ჩანდა ჯიხვთა მამაცი ჯოგი.

გაყინულ დედასთან იდგა მხოლოდ მისი პირმშო და უმწეოდ ანამზამებდა ლამაზ თვალებს. იდგა საბრალო გაოგნებული და არწივთან გამარჯვებული. ფაგრამ კაცთან დამარცხებული დედის თვალებზე ჩამოღვრილ ცრემლს ხარბად ლოკავდა. ახლა მიხვდა საბრალო, რომ არწივზე ძლიერი გულქვა კაცის ნასროლი ტყვია ყოფილა.

შორიახლოს ჭიუხების ნამიან ბილიკებზე კი ადამიანის ხვნეშა ისმოდა, რომელსაც ყვავ-ყორნები ჩხავილ-ჩხავილით მოსდევდნენ.

გ. ხეჩუაშვილი.

გაზეთ „კომუნისტის" რედაქციას

ნება გვიბოძეთ, თქვენი გაზეთის საშუალებით ულრმესი მადლობა გადავუხადოთ ხაზოგადოებრიობას, ორგანიზაციებს და ამ პირებს, რომლებმაც ვაზიზიარეს ჩვენი მწუხარება **მიხეილ ყარამანიხ ძე ლომაძეხ** გარდაცვალების გამო.

მ. ლომაძის ოჯახი.

რედაქტორი
დ. მჟედლიშვილი.

ხსოვნა

რი იყო საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მიერ სპეციალურად მიღებული დადგენილება მავნე, დრომოჭმული ზნე-ჩვეულებებისა და წესჩვეულებების წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერების შესახებ.

მიმდინარე წლის ერთ კვირა დღეს ნამდვილი გაზაფხული იდგა — თბილი და მზიანი. ღილიდანვე ბევრი თბილისელი სასაფლაოებისკენ გაემართა, და, გულსხლილად ვიტყვი, განიცდიდით კმაყოფილებას, თუნდაც მწუხარებით დამძიმებულს, იმის გამო, რომ ხალხი ესოდენ მასობრივად პატივს სცემს მისთვის ძვირფასი ადამიანების ხსოვნას. და კარგი, გონივრული იყო, რომ მოზრდილებმა სასაფლაოებზე ბავშვები — შვილიშვილები და შვილიმვილის შვილები მოიყვანეს, რომლებსაც პატარობიდანვე უნდა ჩაეფიქროთ იმითი ხსოვნისადმი მოკრძალებული დამოკიდებულების შეგნება და გრძნობა, ვისი სისხლიც ჩქეფს მათს ძარღვებში და ვისი გვარის გამგრძელებლებიც ისინი არიან. მაგრამ მთელი უბედურება ის არის, რომ ბევრი ბავშვი პირისპირ დადგა საზიზღარი, პირწავარდნილი მეშჩანობის წინაშე, წაეწყდა მკრესელურ ქოქმედებას, თავშეუკავებელ და აშკარა სისაძაგლეს. იმ დღეს ჩვენ ვნახეთ ბავშვები, რომლებიც ჭალაქის სასაფლაოებზე რა ეგნაურად მხიარულობდნენ.

ამ დროს ბანალური ნათქვამი — „ბავშვი ყოველთვის და ყველგან ბავშვიაო", ბევრს ვერაფერს ეასნის და მით უმეტეს—გაამართლებს. უფროსები მოგალები იყვნენ მოეძებნათ საჭირო სიტყვები და შთაეგონებინათ ბავშვებისათვის იმ აუცილებლობის შეგნება, რომ მოქცეულიყვნენ საზეიმო — საგლოვიარო გარემოების შესაბამისად, ვითარების მესაბამისად. ბევრ საფლავზე ღრეობდნენ, ნამდვილად ღრეობდნენ უფროსები. კიდევ შეიძლებოდა აგვესსნა, როგორც საჭირო რამ, უფროსების მოქმედება, რომლებმაც იმის გამო, რომ სასაფლაოზე კარგა ხანი უნდა დაეყოთ, თან წამოიღეს მცირე საუზმე და თუნდაც ერთი ბოთლი ღვინო, რათა ტრადიციისამებრ მოეგონებინათ მიცვალებული. მაგრამ ვერავითარ ჩარნობი ვერ ეტეკა საფლავის ქვებზე გადაფენილი სუფრები, ხორაგით გავსილი, ერთიმეორეზე გამოცლილი მოზრდილი ბოთლები და მომცრო კასრები, შეზარხოშებული, უფრო ხმირად მთვრალი მამაკაცების გაუთავებელი და ადდუბდა საღეკურძლოები, იმათი ვისაც დავიწყებია, რომ საქეიფო მაგიდას კი არ უზის, არამედ სასაფლაოზეა, სადაც სიმბოლური ზღვარი სიცოცხლისა და სიკვდილს შორის უფრო მეტად შესამჩნევია, ვიდრე სხვაგან. და განა მართლზომიერი არ იყო თბილისელთა აღშფოთება დანაგვიანებული სასაფლაოს გამო, სადაც მეორე დღესაც ეყარა ბოთლების ნამსხვრევები (ანდა ვის მოკვედა აზრად „დაეკვიდრებინა" ბოთლების მსხვრევის გულარა ჩვეულება?!), საჭმლის ნარჩენები, დაგლეჯილი ცელოფანის ჩანთები, ქაღალდებისა და გაზეთების ნაფლეთები!

ცუდი მაგალითი უჩვენეს იმ დღეს ზოგიერთებმა თავისიანებსაც და სხვებსაც, ბავშვებსაც, ყველა იმათ, ვინც მივავალებულთა ხსოვნის დღე კიდევ ერთი ღრეობის საბაბად გამოიყენეს.

ჩეხოსლოვაკიაში ყოფნისას მე გამაკვირვა იმ გარემოებამ, რომ სხვადასხვა ქალაქში ზოგი ერთშენობაზე შეიძლებოდა დამეფიქსირა ალამი. ამიხსნეს, რომ ალამი ანიმნებს ყველას — ამ დაწესებულებისა თუ საწარმოს კოლექტივმა თავისი წარმომადგენელი დაკარგა და სამგლოვიარო ალამი მარტო გლოვას კი არ იუწყება, რომელსაც კოლექტივი განიცდის, არამედ სათანადოდ განაწყობს ამ დაწესებულებისა თუ საწარმოს თვითეულ სტუმარს. მაშინ ბევრი რამ, ან ვნახე, ან ეჭეს იწვევდა, ან ვერაფრით ამეხსნა. ახლა კი მესმის, თუ რამდენად აუცილებელი და მნიშვნელოვანი იყო ის, რაც ვნახე. საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა მავნე ტრადიციების წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ თავის დადგენილებაში გაითვალისწინა ადამიანის მჭიდრო კავშირიც იმ კოლექტივთან, სადაც იგი მუშაობს, როცა ხაზგასმით აღნიშნა, თუ რაოდენ უაზროა გაზეთებში ერთსა და იმავე ადამიანზე სამგლოვიარო განცხადებების გაუთავებლად ბეჭდვა, მაგრამ ამაკე დოს დასაშვებად ჩათვალა ორი განცხადების გამოქვეყნება — ოჯახისა და იმ კოლექტივისაგან, სადაც მუშაობდა გარდაცვლილი.

ეს ფაქტი შემოხვევით როდი გამახსენდა: ამას წინათ გარდაიცვალა დამსახურებული ადამიანი, ვისი მთელი ცხოვრებაც დაკავშირებული იყო, კერძოდ, ქართული სპორტის განვითარებასთან და წარმატებებთან. მაგრამ ზოგიერთმა მუშაკმა დრო ვერ გამონახა, რათა საფლავის კარამდე მიეცილებინა ადამიანი, ვინაც ამდენი სარგებლობა მოუტანა ჩვენს სპორტს. ამ შემთხვევაში ყურადღება სჭირდებოდა არა იმდენად მიცვალებულს, რამდენადაც ცოცხლებს, რომლებმაც უნდა იცოდნენ, დარწმუნებული უნდა იყვნენ, რომ პატიოსნად და საზოგადოებისათვის სარგებლოდ გატარებულ ცხოვრებას ღირსეულად დაფაფასებენ საზოგადოება, ახლობლები.

ყოველივე ზემოთ ნათქვამის გამო დგება პრობლემა, რომელსაც ჩვენი მეხედულებით უზარმაზარი აღმზრდელოვანი ძიმენელობა აქვს: ეს არის თაობათა მემკვიდრეობითობის, ისდივიდუალის ფიცოცხლის აუნაზღაურებელი საფასურის, იმ ძაფების ეწყვეტელობის გრძნობისა და შეგნეაის ბაიოყალიბების პრობლემა, რომელიც ცოცხლებს აკავშირებს მკვდრებთან.

... ერთ-ერთ სკოლაში მასწავლებელია, მეათეკლასელთა სასიცარულოდ, გააუქმა ყვირილი სამუშაო თხზულეაანი, მაგრამ ამის სანაცვლოდ ოთსწავლეებს შესთავაზა რადენიმე უბრალო შეკითხვაზე კაეცათ პასუხი, რომლებიც სინამდვილეში არც ისე ოოლი ალმოჩნდა, რადგანაც ბავშვებმა ვერ შეიღლეს მათზე პასუხის გაცემა. ძასწავლეელი გოგონებსა და ბიჭებს შეეკითხა, ვის გახსოვთ ბებიებისა და პაპების სახელი და ძამის სახელები, რა საქმიანობას ეწეოდნენ ისინი, რა საინტერესო ძძეები მოძხდარა მათი ცხოვრებაშიო და ა. შ. მოსწავლეები გასაჭირში ჩავარდნენ, კლაანი უჯრეული სიჩუმე ჩამოვარდა. ბავშვებს ძეტყვეთ.

ადამიანისათვის საჭიროა, აუცილებელია იმის ცოდნა, თუ ვის უნდა უსადლოდეს იგი თავის დღეგანლელობას, ვის წინაშეა პასუხისმგებელი თავისი მომავლისათვის. ეთოოეულ ოჯახში უნდა სუფეედეს პატივისცემა უფროსებისადმი, იმათადმი, ვისაც უნდა ვუმადლოდეთ ჩვენს ცაბადებას, სიცოცხლეს, გვარს, შესანიშნავია, და ეს ასეც უნდა იყოს, რომ ჩვენმა შვილებმა ბევრი რამ იციან წარსულისა და თანამედროვეობის გმირთა შესახებ და სამართლიანადაც ამაყობენ მათი სახელებით, მათგან სწავლობენ, თუ როგორ უნდა იცხოვრონ. მაგრამ ამასთან ცუდია, რომ მათ საბუნაროდ, ცოტა რამ იციან თავიანთი უმუალო წინაპრების ამბავი.

სასაფლაოზე ახლობელი ადამიანის დამარხვის ადგილი რომ გამომიყვეს, სასაფლაოს დირექტორსა და მესაფლაველებს ვთხოვეთ, რაც შეიძლება ღრმად ამოეთხარათ საფლავი. უარი გვითხრეს, თან განგმიმარეს, რომ ეს არ შეესაბამებოდა დამარხვის მიღებულ სტანდარტებს. ჩვენ კი ვვინდოდა, რომ გამოყოფილ ნაკვეთზე მომავალში დაგვკრძალა ოჯახის სხვა უახლოესი ენკრები, როცა მათი სიკვდილის ჟამი დადგებოდა, რადგან არავინ მარადიული არ არის ამქვეყნად და რატომ არ უნდა გვეზრუნა დამარხვის ადგილისათვის. ბევრგან დამარხვა სიღრმეში ხდება. ამით არა მარტო გადაწყდება სასაფლაოებისათვის გამოყოფილი მიწის ეკონომიურად გამოყენების პრობლემა, არამედ პრაქტიკულად ჩაკეტილ-ბეგენ კიდეც ადამიანებს წინაპართა ხსოვნის პატივისცემის გრძნობასაც.

ვფიქრობთ, რომ კარგი იქნებოდა ჩვენც შემოგვეღო მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში ისტორიულად ჩამოყალიბებული და გამართულები ვერტიკალურად დამარხვის წესი: რამდენადაც მხოლოდ ასე შევძლებდით შეეკვექმნა საგვარეულო აკლდამები და საფლავები. და რიგა მოვუვლიდით ერთ საფლავს, ყვავილებით შეკამკობდით ერთი საფლავის ქვას, ამით ჩვენივე თავს და შვილებს ჩაგვნერგავდით მოთმოვნილებას — ვიცოდეთ, ვინ იყვნენ და თავისი ხალხისათვის, სამშობლოსათვის კარგი რა გაუკეთებიათ, რით განადიდეს თავიანთი ქვეყანა ჩვენმა უახლოესმა და შორეულმა წინაპრებმა და რით დაიმსახურეს იცოცხლონ შთამომავლობის მადლიერ ხსოვნაში.

თ. ფიქრიაული.

18 სექტემბერი

პირველი პროგრამით

10.00 — ახალი ამბები (მოსკოვიდან), 10.10 — „დილის ვარჯიში" (ფერადი, მოსკოვიდან), 10.30 — „ძალვიძარა" (ფერადი, მოსკოვიდან), 11.00 — პირველად ჩვენს ეკრანზე ბავშვებისათვის ძახტრული ფილმი „სოლო სპილოსათვის ორკესტრთან ერთად". ძერე სერია („მოსფილმი" და „ბარანდოვი" — ჩეხოსლოვაკია (ფერადი), 12.05 — დიდი ოქტომბრის 60 წლისთავისათვის — სატელევიზიო ფილმი „პირველი ზღუდეები", სერიიდან „საბჭოთა საქართველოს მატიანე", 13.05 — დღეს ტყის მუშაკის დღეა — გადაცემა-ში მონაწილეობს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს სატყეო მეურნეობის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარე გ. ი. ეორობიეი. (ფერადი, მოსკოვიდან), 13.30 — კინოფიშა, 14.00 — მოსწავლეთათვის — „მარად ახალგაზრდა" (გადაცემა ეძღვნება მუზარდ მაყურებელთა სახელმწიფო რუსული თეატრის 50 წლისთავს), 16.00 — „ჩვენი სოფელი" — სატელევიზიო პროგრამა, 16.30 — დიდი ოქტომბრის 60 წლისთავისათვის. „ფარფოდ დავნერგოთ პრაქტიკაში სამედიცინო მეცნიერების მიღწევები", 17.05